

Summary

Berezovska N. L. Trends of modern criminal law. – Article.

The article is devoted to contemporary account of criminal law. The question of protection of life, juvenile penal system, criminal misconduct, the liability of legal persons. By emphasizing balanced approach to amend the criminal law.

Key words: life, the system of punishment of minors, criminal offenses, liability of legal persons.

УДК 343.352

О. Г. Боднарчук

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В ГРУЗІЇ: ДОСВІД ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТА НАСЛІДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Україна за рівнем корумпованості в 2013 році перебувала на 144 місці в світі серед 177 країн, маючи 25 балів порівняно з минулорічним 26. Це найгірший показник серед усіх країн Європи. За шкалою від 0 до 100 прийнятною вважається ситуація в країні, яка має не менше 50 балів. На пострадянському просторі, крім країн Балтії, такий показник має тільки Грузія. Тобто Грузія за останні чотири роки піднялася із 124 місця на 67 – рівень країн Євросоюзу.

Водночас станом на кінець лютого 2014 року Україна опинилася на краю економічної прірви, рахунки Держказначейства пусті, а оглядачі вказують, що це тільки вершина айсбергу корупції, що влилась у вени чиновників і пронизує усю вертикаль влади [1]. Світлана Савицька, координатор Transparency International в країнах СНД, зазначає, що корупція в Україні «просто зашкалює ..., українці сподівалися, що, підписавши угоду про асоціацію з Європейським Союзом, уряд повернеться обличчям до Європи, прийме європейські цінності прозорості та звітності. Тому до певної міри неважко зрозуміти ті події, які зараз відбуваються в Україні» [2].

Валерій Чалий вважає, що «природа корупції в Україні дещо відрізняється від тієї, яка існує в західному світі, бо корупція є в багатьох країнах, лише рівень її значно нижчий. Найкоротший шлях до її подолання в нашій країні – це зняття дозвільних функцій із державних установ. Потім треба робити економічні заохочення, щоб уникати корупційних дій. І, звичайно, потрібна політична воля для впровадження безкорупційних дій на найвищому рівні» [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. Через бездіяльність і гальмування з боку чиновників антикорупційна держпрограма фактично не виконується й знаходиться на межі фатального зриву. Такий висновок зробили громадські організації, що провели моніторинг змісту й ефективності виконання Державної програми запобігання та протидії корупції на 2011–2015 рр. вартістю більше 820 млн грн.

Олексій Хмара, керівник Transparency International в Україні, звертає увагу на те, що «середній бал успішності реалізації цього одного з головних антикорупційних документів країни становить лише 2,7 бала з 5 можливих. Зі 120 заходів держпрограми фінансуються лише 8. Більшість заходів, на які передбачено понад 95% бюджетного фінансування, взагалі не стосуються боротьби з корупцією.

Терміни виконання багатьох завдань вже пройшли. Програма містить цілий ряд помилок і текстових описок, передбачені в ній індикатори прогресу неузгоджені із змістом певних заходів. Усе це робить неможливим належну реалізацію цієї однієї з найбільш дорогих за обсягом фінансування держпрограм» [4].

Генеральний секретар Ради Європи Турбйорн Ягланд зауважує, що насамперед необхідно реформувати систему правосуддя, адвокатури, щоб подолати корупцію та вибіркоче правосуддя в Україні. На це спрямований також новий Кримінально-процесуальний кодекс України, який розробили за підтримки європейських та американських фахівців. Проте набуття чинності цього кодексу залежить від української сторони. Україна повинна сама здійснити реальні кроки для подолання корупції, а Європа надасть їй підтримку в цьому [3].

Віктор Таран, співголова експертної ради та директора ЦПСА, зробив висновок, що третина урядових законопроектів несуть у собі ризики у створенні корупційних схем. Перша схема – процедури отримання послуг органів влади ускладнюються, що створює сприятливе середовище для корупції. Друга – у законодавстві залишають правові прогалини, які на практиці громадяни та підприємці будуть погоджувати за допомогою хабарів. І третя – чиновникам надаються широкі й нечіткі повноваження, що може призвести до зловживань [5].

Представник неурядової організації Угетт Лабелль також наголошує: «Настав час зупинити тих, хто сподівається уникнути відповідальності за свої корупційні діяння. Бо прогалини в законодавстві та брак політичної волі сприяють поширенню корупції в державах. Країнам-аутсайдерам у боротьбі із продажністю на найвищому рівні, як приклад, наводять «економічний стрибок» Грузії від 2008 року і далекосхідний Сінгапур. Грузинам у свій час допомогла тотальна люстрація чиновників і політична воля, а королівство Сінгапур до успіху йшло довгих 40 років» [1].

На думку Івана Якивчика, Степана Качана, «ефективність протидії корупції в Україні залежить від ставлення до цієї проблеми перших осіб держави. Вирішальним фактором протидії корупції є політична воля. Прояв політичної волі означає, що за наявності законних підстав закон можна застосовувати до будь-якої особи, незалежно від займаної нею посади, політичних поглядів, ступеня наближеності до керівництва держави та інших суб'єктивних моментів. Через відсутність політичної волі навіть найбільш досконале антикорупційне законодавство приречене на декларативне існування, а діяльність правоохоронних структур – лише на імітацію боротьби з корупцією» [6].

Доречно зазначити, що грузинські соціальні реформи були всеохоплюючими і включали в себе реорганізацію поліції, звільнення продажних офіцерів, підвищення заробітних плат і безперервне навчання; зниження податків і виплат, пов'язаних з реєстрацією бізнесу (найбільш корумповане поле діяльності держчиновників); приватизацію основних державних об'єктів (таких як залізниця й рудники); заохочення прямих іноземних інвестицій [7, с. 3].

Необхідно зауважити, що антикорупційні заходи проходили також не ідеально: грузинську владу часто критикують за необгрунтованість тих чи інших звільнень чи арештів. Проте кредит довіри населення до влади залишався, як і раніше, високим, що дозволило останній застосовувати досить жорсткі заходи. Тамара Каро-

санідзе, заступник міністра оборони Грузії, вважає, що уряд зміг скористатися так званим «вікном можливостей», що виникає завжди після революцій, і використати свій кредит довіри в потрібному напрямі [8].

Світовий банк також наголошував, що інші країни можуть взяти багато корисних уроків із досвіду Грузії. Марк Мюллен, глава грузинського відділення організації Transparency International у боротьбі з корупцією, стверджує, що «країна зараз стала набагато кращою, ніж ще 10 років тому, і було б нечесно це заперечувати». Він також зазначає, що Грузія практично за всіма показниками випередила своїх суперників у регіоні – Азербайджан і Вірменію [9].

Окремо необхідно зазначити, що колишні радянські республіки успадкували від СРСР централізовану систему корупції. Проте відмінність пострадянської динаміки, як стверджує політолог Крістоф Стефес, полягає в тому, що в Грузії після розпаду відбувся колапс системи й перехід до децентралізованого типу корупції, тоді як у Вірменії був договірний характер переходу, і структура корупції залишилася централізованою. Ці особливості стали ключовими пізніше, як для політичної, так і для економічної сфери, і особливо для дієвості боротьби з корупцією (антикорупційна програма була орієнтована здебільшого на Захід). Факт розчленованості економічної й політичної сфер призвів до того, що політичне життя в Грузії, більш вільне від економічного тиску, стало передумовою для народження досить сильної політичної опозиції [7, с. 6].

Отже, Грузія нині перебуває в авангарді реформ не тільки в межах Південного Кавказу, а й на просторі всієї Співдружності Незалежних Держав. У рамках цих реформ корупція в державних установах зникла або стала досить незначною, особливо в силових структурах (зокрема в правоохоронних органах і судах).

Грузія досягла значного прогресу в скороченні корупції, про що свідчать результати різних опитувань громадського сприйняття й міжнародні рейтинги. У 2010–2013 рр. уряд Грузії продовжив реалізацію важливих реформ, спрямованих на подальше зменшення рівня корупції. Законодавство Грузії було здебільшого приведено у відповідність до міжнародних стандартів щодо встановлення кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення. Грузія була першою країною Стамбульського плану дій, яка ввела відповідальність юридичних осіб за корупцію в 2006 році, однак відповідні положення зовсім не застосовували на практиці, що можна пояснити консервативним ставленням прокурорів, недостатнім інформуванням і відсутністю спеціального навчання [10, с. 3].

Як відомо, на нинішньому етапі свого розвитку Грузія демонструє досить високі показники, пов'язані з міжнародною оцінкою національної економічної сфери. Так, у рейтингу «Ведення бізнесу 2012» (Doing Business, Світовий Банк) за простою ведення бізнесу вона займає 9 місце (серед 185 країн). За показниками міжнародної конкурентоспроможності (Всесвітній економічний форум) – 93 місце (серед 139 країн). За індексом економічної свободи (доповідь інституту Фрезера) – 42 місце (серед 144 країн). За індексом сприйняття корупції (Transparency International) – 51 місце (серед 176 країн) [11].

Важливо зазначити, що Грузія опинилася на 55 місці в світі за рівнем корупції серед 170 держав світу. Вона, як і раніше, вважається однією з найменш корумпо-

ваних серед колишніх радянських країн, хоча в 2013 році опустилася в рейтингу міжнародної організації Transparency International на чотири пункти. Серед держав колишнього Радянського Союзу Грузію випереджають Естонія, яка посіла 28 місце, і Латвія, яка отримала 49 місце. Вірменія перебуває на 94 місці, Молдова – на 102, Білорусь – на 123 [12].

У свою чергу Філіп Ле Уеру, Віце-президент Світового банку в регіоні Європи та Центральної Азії, зазначає, що «корупцію часто розглядають як продукт традиційної місцевої культури, ендемічне й непереможне явище». На його думку, «досвід Грузії показує, що порочний цикл ендемічної корупції можна розірвати і, за відповідних рішучих реформаторських дій, повернути його в сприятливий цикл» [13].

Філіп Дімітров, посол Європейського Союзу в Тбілісі, стверджує, що Грузія змогла перемогти корупцію, у країні високий рівень демократії й вона є однією з найбезпечніших країн. «Грузія успішно бореться з корупцією ..., що дуже важливо не тільки для Грузії, але й для інших країн, оскільки Грузія є хорошим прикладом для них» [14]. У свою чергу Георгій Вашадзе, заступник міністра юстиції Грузії, вважає: «Грузія фактично змінила уявлення про те, що нібито перемогти корупцію дуже складно. Якщо захотіти, то немає нічого неможливого. Відповідно, у нас є конкретні результати» [14]. Разом із тим Філіп Ле Уеру, віце-президент Світового банку в регіоні Європи та Центральної Азії, зазначає, що влада України захоплена прикладом реформ у Грузії: грузинський досвід студіюють всі міністри, починаючи з прем'єра Миколи Азарова. Деретуляція, митниця, податкова, поліція, захист прав власності, судова система тощо [15].

Доцільно водночас додати, що в новій публікації Світового банку «Боротьба з корупцією в державних службах: хроніка грузинських реформ» наголошується, що «досвід Грузії в боротьбі з корупцією в державному секторі унікальний і успішний, і багато його аспектів можуть бути адаптовані й застосовані в країнах, де існують аналогічні проблеми боротьби з повсюдною корупцією» [13]. У доповіді проаналізовано всі основні структурні реформи Грузії й чітко показано, що всі заходи були спрямовані на одне – боротьбу з корупцією в державі. На думку банкірів, це не просто засіб економії бюджетних коштів [15]. Михайло Саакашвілі на презентації підкреслив, що «так добре наші реформи ніхто не описував. ... Приклад Грузії розвіює міф про те, що корупція – це частина культури, і дає надію реформаторам, які прагнуть поліпшити й очистити державні служби». Він вважає, що свого часу кампанія боротьби з корупцією в Грузії почалася під девізом «Грузія без корупції», що здавалося «нездійсненою мрією» [16].

Проте з приводу того, чи існує корупція у вищих ешелонах влади Грузії сьогодні, думки експертів розділилися. Так, експерт з економічних питань Олександр Твалчрелідзе вважає, що в Грузії цієї проблеми більше не існує й дослідження Transparency International швидше засновані на даних попередніх років. «Я не вважаю це дослідження об'єктивним, – сказав Олександр Твалчрелідзе в інтерв'ю Georgia Times. – Грузія повинна бути не на 55 місці, а входити в першу десятку, оскільки це одна з найбільш некорумпованих країн світу» [12].

Водночас у дослідженні Світового банку міститься одне застережливе зауваження: Грузія до сьогодні «ще не завершила інституційні реформи, які будуть

необхідні для забезпечення стійкості результатів боротьби з корупцією в Грузії і які введуть у дію систему стримувань і противаг» [9].

Незважаючи на репутацію та високу оцінку Transparency International, сьогодні виникає небезпека, що грузинський уряд занадто далеко зайде у своєму принципі «мета виправдовує засоби», внаслідок чого виросте нове покоління «непокараних». Антикорупційні реформи дозволили значно знизити корупцію на середньому й нижньому рівнях, тоді як залишається «елітна корупція», що викликає серйозну стурбованість громадських організацій Грузії. Громадською відповіддю на цей виклик є посилення громадянського моніторингу діяльності органів влади, адже демократія не може чекати подолання корупції, й реформи повинні йти демократичним шляхом [8].

Важливо зазначити, що в січні 2013 року Рада з протидії корупції ініціювала процес перегляду існуючого Плану дій проти корупції й приступила до розробки Плану дій на 2014–2016 роки. При цьому вказано на намір вивести стратегічне планування на більш досконалий рівень, виходячи з минулого досвіду і з урахуванням рекомендацій міжнародних партнерів. Уряд заявив, що процес уже розпочався і передбачає активну участь громадянського суспільства, свіжий і критичний погляд на план дій, аналіз уроків, взятих із попередніх заходів, більш глибокий аналіз реалізації поточного плану дій, визначення проблем, що існують у країні у сфері протидії корупції, й вироблення якісного стратегічного документа [10, с. 18].

Разом з тим необхідно зазначити, що стратегічними пріоритетами на 2014–2016 рр. є такі:

- 1) ефективна міжвідомча координація у сфері боротьби проти корупції;
- 2) запобігання корупції в публічному секторі;
- 3) відкритість, доступ до публічної інформації та залучення громадськості в антикорупційну діяльність;
- 4) антикорупційне просвітництво та інформування суспільства;
- 5) запобігання корупції в правоохоронних органах, ефективне виявлення й переслідування пов'язаних із корупцією злочинів;
- 6) запобігання корупції в судовій владі;
- 7) прозорість і скорочення корупційних ризиків у публічних фінансах і державній закупівлі;
- 8) запобігання корупції в митній і податковій сферах;
- 9) запобігання корупції в приватному секторі;
- 10) запобігання корупції у сфері охорони здоров'я й соціального забезпечення;
- 11) запобігання політичній корупції [10, с. 18].

Доцільно також відмітити основні принципи боротьби з корупцією Грузії. Зокрема, усі урядові ініціативи потрібно перевіряти стосовно того, чи сприяють вони корупції, чи ускладнюють її; краще ризикнути й для виконання завдання мати на одного чиновника менше, ніж на одного більше; «ні» пристойній корупції. Якщо помітили факти корупції – присікайте їх; менше держави – менше корупції. Необхідно відмовитися від непотрібних державних посад; спробувати боротися з корупцією там, де це вважалося неможливим [17].

На підставі вивчених конкретних прикладів було виявлено 10 факторів, які пояснюють досягнення Грузії на сьогодні щодо корупції, а саме: наявність сильної політичної волі; встановлення довіри на ранньому етапі; здійснення фронтального наступу; залучення нових кадрів; обмеження ролі держави; впровадження нестандартних підходів; тісна координація; адаптування міжнародного досвіду до місцевих умов; використання нових технологій, а також стратегічне використання засобів масової інформації. Багато з цих факторів можуть здатися очевидними, хоча масштабність, сміливість, темп і послідовність реформ роблять грузинський досвід унікальним [13].

Разом з тим доцільно зауважити, що в Грузії відсутній спеціалізований підрозділ прокуратури з питань боротьби з корупцією чи спеціалізовані прокурори. Як правило, розслідують злочини, пов'язані з корупцією, слідчі підрозділи прокуратури, до штату яких входять слідчі відповідних відділень і прокурора, що здійснюють нагляд за ними (слідча частина Генеральної прокуратури, слідча частина прокуратури Тбілісі й слідчі підрозділи регіональних прокуратур). Зазвичай корупційні, так само як і інші кримінальні справи, розслідують відповідні територіальні органи прокуратури. Резонансні справи, у тому числі пов'язані з корупцією, може розслідувати Слідче управління Генеральної прокуратури, створене в грудні 2012 року, що замінило Департамент боротьби з корупцією (що існував з грудня 2010 року). Необхідно зазначити, що в прокуратурі є спеціалізований підрозділ у справах про відмивання грошей [10, с. 46].

Висновки. Отже, на підставі зазначеного вище, можна виділити основні пріоритетні напрями, що вплинули на антикорупційні успіхи Грузії, які, вважаємо, доцільно застосувати в Україні, а саме:

1. Залучення кваліфікованих кадрів до роботи в уряді.
2. Подолання «синдрому некараності». Грузини, не менше ніж українці, були впевнені в «нормальності» корупції як суспільно-політичного явища й неможливості боротьби з нею. Однак після серії реальних арештів цей образ був зруйнований.
3. Реформа ДАІ та системи вступу до ВНЗ. Ці дві сфери були найбільш корумповані, й населення сприймало це як звичне явище. Однак після того як 15 тисяч грузинських даїшників були звільнені, а на їх місце набрані близько 7 тисяч нових, виявилось, що процвітанню корупції в ДАІ може бути покладено край. Для ВНЗ, так само як і в Україні, створили систему незалежного тестування абітурієнтів.
4. Реформа державної служби. Апарат державних службовців було скорочено на 40%. Одночасно була введена практика «прихованої камери»: практично щодня можна було побачити, як заарештовують чиновників, що беруть хабар.
5. «Легалізація корупції». Були введені фіксовані платежі «за терміновість», і можливості для прояву корупції скоротилися.
6. Прозоре фінансування політичних партій та передвиборчих кампаній.
7. Деретуляція. «Не потрібно апріорі вірити в незіпсовану природу державного чиновника, краще скоротити сферу його повноважень». Цим принципом керувалася Грузія й у процесі приватизації, й під час створення принципу «єдиного вікна», скорочуючи таким чином зони ризику прояву корупції. Водночас був застосований новий принцип: «тиша означає згоду». Він полягав у тому, що, якщо громадянин

направив запит на отримання будь-якого дозволу до органів влади, але в законний термін відповіді не отримав, вважається, що дозвіл отримано. До речі, запровадити подібний принцип намагалася Юлія Тимошенко, але це було напередодні виборів, тому завершити задумане їй не вдалося.

8. «Містичні клієнти». Цей інструмент громадянського моніторингу активно використовували громадські організації Грузії, він полягав у тому, що «містичний» клієнт направляється для проходження якоїсь державної процедури, внаслідок цього фіксували всі порушення й точки прояви корупції чи під час реєстрації підприємства, чи під час медичного обслуговування [8].

Література

1. Товт О. Як подолати корупцію в Україні / О. Товт // Енциклопедія корисного [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.korysne.co.ua/yak-podolaty-koruptsiyu-v-ukrajini/>.
2. Коррупция в Украине зашкаливает – Transparency International [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.segodnya.ua/economics/enews/korruptsiya-v-ukraine-zashkalivaet-transparency-international-484644.html>.
3. Корупція унеможливилює демократичні зміни в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eu.prostir.ua/news/254575.html>.
4. «Януковичи» срывают антикоррупционную госпрограмму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rupor.info/glas-naroda/2013/04/24/yanukovichy-sryvayut-antikorrupcionnyu-gosprogram/>.
5. Третя законопроектів Кабмина имеют коррупционные риски [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.news.liga.net/news/politics/893598-tret_zakonoproektov_kabmina_imeyut_korrupcionnye_riski_analiz.htm/.
6. Якивчик В.И. Коррупция в Украине: сущность, масштабы и влияние // В.И. Якивчик, С.М. Качан [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/>.
7. Шахназарян Н. Полицейская реформа и коррупция в Грузии, Армении и Нагорном Карабахе / Н. Шахназарян // Аналитическая записка № 232 ПОНАРС Евразия, сентябрь 2012 года [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.ponarseurasia.org/sites/default/files/policy-memos-pdf/pepm_232_russ_shahnazarian_sept2012.pdf.
8. Лукинова А. Коррупция: как преодолеть «синдром ненаказуемости». Рецепты борьбы со злом от Грузии и Болгарии / А. Лукинова [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.stopotkat.net/articles/view/19131>.
9. Грузинский парадокс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inosmi.ru/caucasus/20120201/184553579.html>.
10. Третий раунд мониторинга. Грузия. Отчет о мониторинге. Стамбульский план действий по борьбе с коррупцией 25 сентября 2013 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/corruption/acn/GEORGIAThirdRoundMonitoringReportRUS.pdf>.
11. Реформы в Грузии: не панацея, но возможный путь изменений [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.n-europe.eu/article/2013/04/08/reformy_v_gruzii_ne_panatseya_no_vozmozhnyi_put_izmenenii.
12. «Элитарная коррупция в Грузии никуда не исчезла» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.georgiatimes.info/analysis/97351.html>.
13. Борьба с коррупцией в государственных службах Грузии заслуживает высокой оценки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTRUSSIANHOME/NEWSRUSSIAN/0,,contentMDK:23101878-pagePK:64257043-piPK:437376-theSitePK:1081472,00.html>.
14. Грузия опередила страны ЕС в борьбе с коррупцией [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.news.liga.net/news/world/692862-gruziya_obognala_strany_evrosoyuza_po_borbe_s_korruptsiey.htm.
15. Единственная реформа для Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.censor.net.ua/r200485>.

16. Всемирный банк издал книгу об опыте Грузии в борьбе с коррупцией [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.newsgeorgia.ru/politics/20120201/214627562.html>.
17. Борьба с коррупцией в Грузии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ecospace.ru/user/raccoon/blog/post/1330>.

Анотація

Боднарчук О. Г. Борьба с коррупцией в Грузии: досвід для вивчення та наслідування в Україні. – Стаття.

У статті проаналізовано особливості антикорупційної реформи, яка дозволила знизити корупцію в Грузії. Особливу увагу було зосереджено на стратегічних пріоритетах, які на сьогодні необхідні в Україні для запобігання й протидії корупції.

Ключові слова: корупція, боротьба з корупцією, антикорупційна реформа, досвід Грузії в боротьбі з корупцією.

Аннотация

Боднарчук О. Г. Борьба с коррупцией в Грузии: опыт для изучения и подражания в Украине. – Статья.

В статье проанализированы особенности антикоррупционной реформы, которая дала возможность снизить коррупцию в Грузии. Особое внимание было сосредоточено на стратегических приоритетах, которые на сегодняшний день необходимы Украине для предотвращения и противодействия коррупции.

Ключевые слова: коррупция, борьба с коррупцией, антикоррупционная реформа, опыт Грузии в борьбе с коррупцией.

Summary

Bodnarhuk O. H. Fighting corruption in Georgia: the experience for learning and imitation in Ukraine. – Article.

The paper analyzes the features of anti-corruption reforms, which gave an opportunity to reduce corruption in Georgia. Particular attention was focused on the strategic priorities that today Ukraine needed for preventing and combating corruption.

Key words: corruption, fight against corruption, anti-corruption reform, Georgia's experience in combating corruption.

УДК 343.2.01 (477)

І. М. Гнатів

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ ДІЙ ДО ЗЛОЧИНУ, ЯКІ УТВОРЮЮТЬ САМОСТІЙНИЙ СКЛАД ЗЛОЧИНУ

Злочинна діяльність особи залежно від складності дій, які становлять об'єктивну сторону злочину, який вона має умисел вчинити, може бути поділена на певні стадії. Кожна із цих стадій характеризується набором дій, які становлять її зміст, та здійснюються з метою полегшити вчинення злочину або які становлять собою початок реалізації об'єктивної сторони відповідного злочину. З урахуванням характеру вчинюваних особою дій з метою реалізації злочинного наміру у розділі III Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Злочин, його види та стадії» міститься ст. 13, в якій, окрім вказівки на закінчений злочин, в ч. 2 закріплено, що незакінченим злочином є готування до злочину та замах на злочин [1].

Згідно зі ст. 14 КК України готуванням до злочину є наступні дії:

- 1) підшукування або пристосування засобів чи знарядь;
- 2) підшукування співучасників;